

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANLARININ PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

THE DIFFICULTIES OF SCHOOL COUNSELORS IN IMPLEMENTATION OF COUNSELING AND GUIDANCE SERVICES

İzzet PARMAKSIZ¹

Ayşe GÖK²

Başvuru Tarihi: 29.11.2017 Yayına Kabul Tarihi: 07.05.2018 DOI: 10.21764/maeuefd.359595

Özet: Psikolojik danışma ve rehberlik çağdaş eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve bu nedenle okul, bu hizmeti örgütlemek zorundadır. Öğrenciler eğitim gördükleri okullarında güvendiği birine derdini anlatarak, problemleri ilgili yeni bilgiler edinir ve soruna yeni bir açıdan bakabilirler. Böylece problemin görünmeyen yönlerini daha iyi görmeye başlayabilir. Okullarda çalışan meslek elemanlarının çeşitli sebeplerden kaynaklanan sıkıntıları vardır. Bu çalışma okul psikolojik danışmanlarının karşılaştığı güçlükleri belirlemek amacıyla meslek elemanları ile yapılan görüşmeler sonucu alınan cevaplara göre hazırlanmış nitel bir çalışmadır. Çalışma grubu Malatya ilinde bulunan 74 adet okul psikolojik danışmanından oluşmaktadır. Güçlükleri belirlemek için “Okul Psikolojik Danışmanlarının Karşılaştığı Güçlüklerle İlişkin Görüşme Formu” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Tablolardaki frekans dağılım ortalamalarına göre en çok güçlük kişilerle işbirliği ile ilgilidir. İkinci güçlük alanı denetim yapanlarla ilgilidir. En az güçlük ise hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili olarak belirlenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen verilerle psikolojik danışmanların yaşadıkları problemlere yönelik çözümler geliştirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Okul Psikolojik Danışmanı, Psikolojik Danışma, Rehberlik, Rehberlik Servisi

Abstract: Psychological counseling and guidance is an integral part of modern education; therefore, the school is obliged to organize this service. In schools of study, students can get new things from a new perspective by telling trustworthy person about their problems. Members of the profession working in schools there is a lot of distress caused by various reasons. The identification of these problems is very important for the healthy execution of psychological counseling services. This study is the difficulties faced by school counselors as a result of consultations with members of the profession, in order to determine a qualitative study is prepared according to the answers received. The study group consists of 74 school counselors in the province of Malatya. The difficulties to determine “The Challenges Of School Counselors In Relation To The Interview Form” and “Personal Information Form” was used. According to the frequency distribution averages in the tables, the most difficult is the cooperation with the people. The second difficulty area concerns the auditors. The least obvious difficulty is determined in relation to the conduct of services. With the data of this study, solutions to the problems experienced by counselors can be developed.

Keywords: School Counselors, Psychological Counseling, Guidance, Guidance Services

* Bu çalışma 18-21 Ekim 2017 arasında düzenlenen “II. Ines Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi’ nde sunulan sözlü bildirin genişletilmiş halidir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı, izparm44@gmail.com, Orcid ID : 0000-0003-2468-6134

² Arş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı, aysegok1993@hotmail.com, Orcid ID : 0000-0002-7544-5800

Giriş

İnsanın sağlıklı bir kişilik özelliğine sahip olmasında, kendisi ve çevresiyle uyumlu ve mutlu olmasında, kendini geliştirmesinde ve psikolojik zorlanmalarında ona yardımcı olacak psikolojik yardım hizmetleri ve yardım alanları vardır (Tan, 1992). Bu hizmetlerden biri de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetidir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti, yaşadığı problemlere etkili bir çözüm bulmakta zorlanan bireylere yardım etmeyi amaçlamaktadır. Bir konuda uzman birinden yardım almak, uzman kişinin çözüm için yol göstermesi insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanoğlu da çok eski zamanlardan beri farklı bir durumla karşılaşınca ve bir sıkıntısı olduğunda başka birinden yardım istemiştir. Psikolojik danışma ve rehberlik kavramı, toplum hayatının içindedir. İnsan güvendiği birine derdini anlatarak, problemle ilgili yeni bilgiler, edinir ve soruna yeni bir açıdan bakabilir. Böylece problemin görünmeyen yönlerini daha iyi görmeye başlayabilir. Ama bireyin düşünce ve hareketlerine yön veren kararları, tamamen kişinin kendine aittir (Tan, 2000).

Psikolojik danışma ve rehberlik kavramı bir arada kullanılsa da farklı iki alandır. Rehberlik bireyin değer verdiği, istediği şeyi seçmesine yardım etme üzerinde yoğunlaşırken, psikolojik danışma ise bireyin istediği değişiklikleri yapmasına yardım etme üzerinde yoğunlaşmaktadır (Akboy ve İkiz, 2007). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri farklı kurum ve kuruluşlarda verilebilen hizmetler olsa da ülkemizde yoğun olarak okullarda verilmektedir (Korkut, 2007). Okul, insanların sadece akademik bilgileri öğrendiği bir yer olmayıp, bireylerin büyüüp geliştikleri ve etkileşimde buldukları bir alandır. Bireylerin gelişimini sağlamanın yöntemi de okul ortamını daha insani, daha hayata dönük ve olumlu kılmaktır (Schmush, 1971; Akt. Özoğlu, 2007). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri (PDR), okullarda öğrencilerin eğitsel gelişimini, çevresiyle etkileşimini ve meslekî hedeflerini ilgilendiren, sorunların çözümü için ihtiyaç duyulan bilgiyi sunan, kişinin ihtiyaçlarını ve sahip olduğu imkanları tanımasında farkındalık oluşturan ve bunun sonucunda kişinin kendini gerçekleştirme yönelik sistemli ve profesyonel yardımların tamamıdır (Schmidt 2003; Akt. Çil ve diğer, 2014). Eğitim dünyasında okul psikolojik danışmanlarından pek çok rolü üstlenmeleri beklenir. Akademik bakışla okullarda psikolojik danışma hizmetleri; öğrencilerin akademik benliklerini geliştirmeleri, öğrenmeyi öğrenmeleri için beceriler kazanmaları, okulda başarılı olmaları, amaçlarını elde etmek için planlı olmalarını sağlayan etkinliklerden oluşur (ASCA, 2004). Ayrıca okul psikolojik danışmanları öğrencilere eğitsel-mesleki destek vermenin yanında; intihar düşünceleri, depresyon, madde kötüye kullanımı, şiddet, cinsel problemler gibi sorun alanlarında danışma ihtiyacını karşılamaktadır. Ayrıca aile, öğretmen ve yöneticiyi de kapsayan bir müşavirlik hizmeti sunmaktadır (Paisley ve McMahon, 2001; Akt. Gündüz, 2012). Akman (1992)'a göre okul psikolojik danışmanı öğrencinin hem bireysel gelişimi hem de öğrencinin hayatındaki önemli kişilerle iletişimi ile ilgili destek verir ve sorunlarının çözümüne yardım eder. Türkiye'de eğitim kurumlarında PDR hizmetlerinin yürütülmesinde şu ilkeler esas alınır (MEB, 2001):

- a) PDR hizmetleri, eğitim kurumlarının eğitim-öğretim etkinlikleri bütünlüğü içinde yer alır.
- b) PDR hizmetleri tüm öğrencilere açık bir hizmettir.
- c) Her öğrenci eğitim sürecinde kendisine sunulan seçenekler arasında seçme özgürlüğüne sahiptir.
- d) PDR hizmetlerinde insana saygı esastır.
- e) PDR hizmetlerinin bireysel boyutunda gizlilik esastır.
- f) PDR hizmetleri öğrenci, veli, uzman, öğretmen ve yönetici gibi ilgililerin iş birliği ile yürütülür.
- g) PDR hizmetlerinde bireysel farklılıklara saygı esastır.
- h) PDR hizmetlerinin yürütülmesinde hem bireye hem de topluma karşı sorumluluk söz konusudur.
- i) PDR hizmetlerinde bilimsellik esastır.

Türkiye’de PDR hizmetleri öğretim faaliyetleri ile karıştırılmakta ve bütün öğretmenlerin bu hizmeti yapabilecekleri düşünülmektedir. Okullarda psikolojik danışmanlara “rehber öğretmen” denilmesi de bu bakış açısının oluşmasında etkilidir. Fakat psikolojik danışma ve öğretmenlik birbirinden farklı meslek alanıdır. Öğretmenin görevi, öğretim programlarını uygulayıp öğrencinin başarısını değerlendirmek ve bu şekilde öğrencinin akademik gelişimini sağlamaktır. Psikolojik danışmanın görevi ise; öğretimin dışında, öğrencilerin duygusal, toplumsal, kişisel, mesleki yönlerden sağlıklı bir şekilde yetiştirilmelerine katkı sağlamaktır (Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği 2011). PDR ile öğretim etkinliklerinin karıştırılmasının nedeni ise okul psikolojik danışmanlığı mesleğinin tam anlaşılması ve alan çalışmalarıyla ilgili somut ölçümlerin olmamasıdır. Akboy ve İkiz (2007)’e göre psikolojik danışmanların eğitim kurumlarındaki faaliyetlerinin yanlış anlaşılması ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleriyle ilgili beklentilerin uygun olmaması; okul psikolojik danışmanlığının yeni bir alan olması, okulların farklı yapısı, işlerin karmaşıklığı, öğrencilerin kalabalık olmasına rağmen gerekli psikolojik danışmanın istihdam edilmemesi, yükseköğretimde alt uzmanlık alanlarının olmaması ve hizmetin daha etkili olması için okul psikologları, sosyal hizmet uzmanları, sağlık personeli gibi diğer meslek dallarının okullarda çalıştırılmaması ve meslek odasının olmaması gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır. Tüm bu durumlar da okul psikolojik danışmanlarının mesleklerini icra ederken başedilmesi gereken güçlükler olarak karşılına çıkmaktadır.

Okul Psikolojik Danışmanlarının Karşılaştıkları Zorluklar

Okullarda çalışan psikolojik danışmanlar birçok konuda zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorluklardan biri, psikolojik danışmanların, öğretmen ve okul yöneticilerinden yeterince destek bulamaması, görev tanımlarının yeterince açık olmamasından kaynaklanan rol karmaşası, görevleri dışında işlere zorlanmaları ve ihtiyaç duyulan araç ve gereçlerin karşılanmamasıdır (Hamamcı, Murat ve Çoban, 2004; Özer, 1998) Bütün bunlar okul psikolojik danışmanlarında tükenmişlik duygularına sebep olmaktadır (Akten, 2007). Diğer taraftan Hatunoğlu (2006), okullardaki öğrenci sayısına göre okul psikolojik danışmanı sayısının çok az olduğunu belirtmektedir. Okullardaki PDR hizmetleri için gereken donanımın yetersizliği ve yöneticilerle

sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerine karşı olumsuz bir algıya sahip olması nedeniyle de okul psikolojik danışmanları çalışma alanları dışındaki işlerle uğraşmak zorunda kalmaktadır. Ayrıca okullarda PDR hizmetleri için ayrılmış olan zamanın (sınıf rehberlik etkinlikleri) yeterli olmaması, hizmetlerin önemsenmemesi, bazı okul psikolojik danışmanlarının mesleğin gerektirdiği ilke ve sorumluluk bilincine sahip olmamaları PDR hizmetlerinin hedefine ulaşmasında karşılaşılan önemli zorluklardır (Karataş ve Şahin Baltacı, 2013).

Eğitimcilerin önyargılı tutumu, bilgi ve işbirliği eksikliği ile görev tanımının net olmaması, öğrenci sayısının fazlalığı, PDR hizmetinin yeterince tanınmaması; psikolojik danışmanların grupla ve bireyle psikolojik danışma, özel eğitim, klinik (özel durumlar), mesleki rehberlik ya da kariyer danışmanlığı, psikolojik testler ve ilköğretim çocuklarıyla çalışma konularında kendilerini yetersiz hissetmeleri; lisans eğitimleri sırasında staj, süpervizyon ve uygulama yetersizliğinin olması gibi faktörler okul psikolojik danışmanlarının karşılaştıkları zorlukların nedenleri olarak ifade edilmektedir (Tuzgöl-Dost ve Keklik, 2012). Literatürde okul psikolojik danışmanlarının karşılaştıkları zorlukları belirlemeye yönelik araştırmalar (Hatunoğlu, 2006; Karataş ve Şahin Baltacı, 2013; Hamamcı ve diğ., 2004; Özer, 1998; Tuzgöl-Dost ve Keklik, 2012) yapılmış olmasına rağmen eksiklikler bulunması ve güncel bilgilerin gerekliliği bu çalışmanın çıkış noktasıdır. Bu araştırma ile psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde, bu hizmetleri yaparken birlikte çalışılan kişilerle işbirliği konusunda ve yapılan faaliyetlerin denetiminde karşılaşılan güçlüklerin ayrıntılı bir şekilde tespit edilmesi sağlanarak hizmetleri aksatan konuları ve okul psikolojik danışmanlarının yaşadığı güçlükleri saptamak amaçlanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen veriler ve daha önce yapılmış benzer çalışmalar birlikte değerlendirilerek mesleki sorunların çözümü konusunda okul psikolojik danışmanlarına yardımcı olacak, yetkili kişilerin ve sürecin içinde yer alan bireylerin katkısıyla PDR hizmetlerinin daha işlevsel olmasına ve meslek elemanlarının daha doyumlu çalışmasına katkı sağlayacak sonuçlar elde edilmiştir. Bu araştırma sonuçlarının okul psikolojik danışmaları ve diğer eğitim çalışanlarınca dikkate alınarak psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerini gerektiği gibi yerine getirmelerine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu araştırmayla ortaya çıkarılan sonuçlar ve getirilen öneriler psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki eksikliklerin ve zorlukların giderilmesinin yanında eğitimin kalitesinin artırılmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca bu çalışma verileri Malatya ilinde milli eğitim bakanlığının yaz dönemi öğretmen seminerinde farklı illerde çalışan (Malatya ve civarı iller) öğretmenlerden elde edildiğinden temsil gücü yüksek bir çalışmadır.

Yöntem

Bu araştırma, okul psikolojik danışmanlarının okullarda PDR hizmetlerini yürütürken karşılaştığı güçlüklerle ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik durum tespiti niteliğinde betimsel bir çalışma olup çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik (homojen) örnekleme yoluyla seçilen Doğu Anadolu'da bir ilde çalışan 74 okul psikolojik danışmanı oluşturmaktadır. 74 kişinin 52 si (%70.3) kadın, 20 si (%27) erkektir. 2 katılımcı cinsiyetini ifade etmemiş. Okul psikolojik danışmanlarının demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Okul Psikolojik Danışmanlarının Demografik Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	52	70.3
	Erkek	20	27
Mesleki kıdem	0-5	30	50.5
	6-10	22	29.7
	11-15	10	13.5
	16-20	8	10.8
Çalıştığımız yer	21 ve üzeri	4	5.4
	Merkez	51	68.9
	İlçe	21	28.3
Meslekte kendini tanımlama	Psikolojik danışman	24	32.4
	Rehber öğretmen	37	50
	Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen	8	10.8
Yaş	20-25	12	16.2
	26-30	23	31
	31-35	15	20.2
	36 ve üstü	21	28.3
Mezun olunan bölüm	Psikolojik Danışma ve Rehberlik	59	79.7
	Psikoloji	2	2.7
	Felsefe-Sosyoloji	7	9.4
	Diğer	4	5.4

Not: (1) Mesleğinde kendisini “Psikolojik Danışman” olarak tanımlayan katılımcıların % 8,3 ‘ü alan dışı (psikoloji, sosyoloji, felsefe ve diğer vb.) meslek elemanıdır.

(2) Mesleğinde kendisini “Rehber Öğretmen” olarak tanımlayan katılımcıların % 29,7’si alan dışı (psikoloji, sosyoloji, felsefe ve diğer vb.) meslek elemanıdır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, veri toplama aracı olarak Yıldırım ve Şimşek’in (2005) önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımladığı “görüşme” tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan psikolojik danışmanların görüşleri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ve kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler katılımcıların algıladığı dünyayı kendi düşünceleriyle ifade etmesini sağlar. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde her soru esnek ve katılımcının özgürce cevap vermesine imkan tanır (Meriam, 2013). Bu görüşme formunun hazırlanması safhasında sahada çalışan meslek elemanlarının alanda karşılaştıkları

güçlüklerle ilgili önerileri, Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (10 Kasım 2017 Cuma Resmî Gazete Sayı: 30236), (ASCA (n.d); Akt: Nazlı, 2014) ve Myrick (1997)'in gelişimsel rehberlik anlayışına göre okul psikolojik danışmanının görevleri ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik anabilim dalında görev yapan 3 öğretim üyesinin görüşleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan form, soruların anlaşılabilirlik ve araştırma amacına uygunlukları açısından değerlendirmeleri amacıyla, eğitim bilimleri alanında 3 akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme formu temelde üç bölümden oluşmakta ve alt başlıklarında belirtilen konularla ilgili yaşanan güçlüklerin tanımlanması istenmektedir. Bazı soruların altında gerekli görüldüğünde kullanılmak üzere sondalara yer verilmiştir. Sondaların tümünün sorulması şart değildir ancak görüşülen birey yeterli açıklama yapmıyorsa araştırmacıya soruların ayrıntısına inme fırsatı verirler (Yıldırım ve Şimşek 2005). Bu görüşme formu ile okul psikolojik danışmanlarının mesleklerini icra ederken karşılaştıkları güçlükleri belirlemek amaçlanmaktadır. Görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular aşağıda verilmiştir.

1. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde karşılaştığınız güçlükler nelerdir?

Sonda:

Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri programı hazırlama ve uygulamada?

Müdahale hizmetlerinde? (Kriz müdahale, bireyle ve grupla psikolojik danışma, Psikoeğitim, sevk, akran yardımcılığı eğitimi)

Bireysel planlamada?

Konsültasyonda?

Mesleki gelişimle ilgili?

AR-GE çalışmalarında?

Şiddetin önlenmesi ve azaltılması eylem planı hazırlama ve uygulamada?

Uyuşturucu ve bağımlılıkla mücadele eylem planı hazırlama ve uygulamada?

Fiziksel mekân ve araç-gereç temini gibi konularda?

2. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde ilgili kişilerle işbirliği konusunda karşılaştığınız güçlükler nelerdir?

Sonda:

Okul Müdürü ile?

Sınıf Rehber Öğretmenleri ile?

Velilerle?

3. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin denetimi sırasında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?

Kişisel bilgi formu. Araştırmada cinsiyet, mesleki kıdem, çalışılan yer, mesleğinizde kendinizi nasıl tanımladığınız, yaş, mezun olunan bölüm gibi değişkenleri içeren kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde frekans dağılımı ve yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular için betimsel içerik analiz yöntemi uygulanmıştır. Betimsel analizin amacı elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bulgular

Okul Psikolojik Danışmanlarının Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Bulgular.

Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde karşılaştığı güçlükler ilişkin görüşme formundan elde edilen cevapların frekans dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Bu çalışmada frekans değerleri katılımcıların problem olarak tanımladıkları cevap sayısını göstermektedir. Bu nedenle tablolardaki frekans değerleri birbirinden farklıdır.

Tablo 2

Okul Psikolojik Danışmanlarının Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Karşılaştıkları Güçlükler

	Karşılaşılan güçlükler	F	%
Okul PDR Programını Hazırlama ve Uygulama İle İlgili Güçlükler	Öğretmenlerin uygulamada isteksiz olmaları	16	18.18
	Rehberlik ders saatinin olmaması, zamanın az olması	9	10.23
	İhtiyaçları ve TEOG sınavını göz önünde bulundurma	4	4.55
	Programa yeterli düzeyde dikkat edilmemesi	4	4.55
	İdarecilerin rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde ilgisiz olması	3	3.41
	Öğrenci mevcudunun fazla olması	3	3.41
	RAM’ın hazırladığı programın standardının ve işlevselliğinin olmaması	5	5.68
	Programın RAM’dan geç gelmesi	3	3.41
	Öğretmenlerin rehberliğe olan önyargıları	2	2.27
	Uygulamada rehber öğretmen sayısının yetersiz olması	2	2.27
	Yeterli materyal olmaması	2	2.27
	Okul çevresinin sosyolojik yapısından dolayı uygulama zorluğu	1	1.14
	Öğretmenlerin sınıf rehberlik programı hazırlamasını bilmemesi	1	1.14
	İl ve okulun PDR hizmetlerini yanlış tanınması	1	1.14
Sorun yok	32	36.3	
	Toplam Frekans	88	
Krize Müdahalede Karşılaşılan Güçlükler	Okul çalışanlarının işbirliği yapmaması ve sorumluluk almaması	27	31.76
	Eğitim ve deneyim eksikliği ve işi bilen krize müdahale ekibinin olmaması	11	12.94
	Anne-baba tutum ve davranışları	2	2.35
	Mesleğin ülkede kabullenilip benimsenmemesi	2	2.35
	Önceden hazırlanan planların yetersiz de olsa olumsuz durumları azaltması	2	2.35
Sorun yok	41	48.24	
	Toplam Frekans	85	
Bireyle ve Grupla	Okulda psikolojik danışma yapılmasının zor olması	28	28.28

Psikolojik Danışma Çalışmaları ile İlgili Güçlükler	Grupla psikolojik danışmanın ders saatinde yapılamaması ve sürenin uzunluğu	16	16.16
	Uygun zamanı ayarlayamama ve grubu toparlayamama	8	8.08
	Bireyle görüşmede ilerlemenin sınırlı olması	4	4.04
	Öğrenci sayısının fazla olması	3	3.03
	İdarenin destek olmaması	3	3.03
	Grup paylaşımının sağlanamaması ve birbirini tanıdıkları için gizlilik kaygısı	3	3.03
	Okuldaki olumsuz algı nedeniyle katılma konusunda isteksizlik	2	2.02
	İmkan yetersizliği, kendine güvenmeme, alan mezunu olmamak,	3	3.03
	Kültürel yapıya uyum sorunu	1	1.01
	Velilerin destek olmaması	1	1.01
	Görüşme tutanakları hazırlama ve toplama	1	1.01
	Sorun yok	26	26.26
	Toplam Frekans	99	
	Ders dışı zamanı alma, ortamın uygun olmaması	3	4.00
Öğrencilerin kendini ifade ederken zorluk yaşamaması	1	1.33	
MEB'in verdiği eğitimin çok eski ve güncellenmemiş olması	1	1.33	
Psikolojik desteğin öncesindeki resmi işlemler	1	1.33	
Gerekli görülen öğrencilere uygulanması yeterli	1	1.33	
Psikoeğitim Çalışmaları ile İlgili Güçlükler	Öğretmenlerin ciddiye almaması	1	1.33
	Davranış değiştirmede yetersiz	2	2.67
	Aileye ulaşma ve iletişim problemi	1	1.33
	Göç yoluyla gelen öğrencilerin uyum problemi	1	1.33
	Büyük okullarda grupların kalabalık olması ve yürütülememesi	2	2.67
	Sorun yok	61	81.33
	Toplam Frekans	75	
	RAM'a ve doktora yönlendirmede velinin tereddüt etmesi ve kabul etmemesi	15	18.99
	Velilerin sevgi önemsememesi	3	3.80
	RAM ile iletişime geçmeme	3	3.80
	Sevk edilen yerde randevu alınamaması ve hassasiyetin gösterilmemesi	5	6.33
	Şehir olanakları ve çocuk psikiyatrisi bulmada zorlanma	5	6.33
	Velinin kaynaştırma raporundan korkması	2	2.53
	Velinin okul psikolojik danışmanından tanı koymasını istemesi	1	1.27
Bazı durumlarda sevk etme konusunda kararsız kalma	1	1.27	
Öğretmenlerin öğrenci sevk formunu doldurmamaları	1	1.27	
Sorun yok	43	54.43	
Toplam Frekans	79		
Hiç uygulamama	3	4.11	
Öğrencilerin isteksizliği	2	2.74	
Öğrencilerin yürütecek düzeyde olmaması	2	2.74	
Akran Yardımcılığı Eğitimi Uygulamaları ile İlgili Güçlükler	Aile desteğinin yetersiz olması	1	1.37
	Ortamın uygunsuzluğu	1	1.37
	Öğretmenlerin bilgi eksikliği	1	1.37
	Sorun yok	63	86.30
	Toplam Frekans	73	
	Öğretmenlerin BEP hazırlamada isteksizliği,	6	7.59

Bireysel Planlama Hizmetleri ile İlgili Güçlükler	Danışma saatlerini bozan acil işler	2	2.53	
	Sene başının bireysel planlama için uygun bir zaman olmaması	2	2.53	
	Uygulama sıkıntısı, teknolojik yetersizlik	4	5.06	
	Problem tarama envanterini okulun başında yapmanın sağlıklı olmaması	1	1.27	
	Öğretmenlerin öğrencileri yeteri kadar tanımaması ve tanımak istememesi	1	1.27	
	RAM çerçeve planının dışına fazla çıkamaması	1	1.27	
	Birçok şeyi aynı anda yapmaya çalışma	1	1.27	
	RAM'a gönderme tarihinin geçmiş olması	1	1.27	
	Haftalık olarak planlama	1	1.27	
	Sorun yok	59	74.68	
Toplam Frekans	79			
Konsültasyon Hizmetleri ile İlgili Güçlükler	Öğretmenlerin rehberliğe bakış açısı, idarenin ciddiye almaması	8	10.53	
	Konsültasyon yapacak kimse olmaması,	3	3.95	
	İlçelerde çok az toplantı yapılması	2	2.63	
	RAM'ı aramak dışında yardım alınabilecek yer olmaması	4	5.26	
	Farklı bakış açılarından dolayı fikir birliğinde zorluk	2	2.63	
	Kısmen sıkıntı yaşama ve kısmen yapılabilmesi	1	1.32	
	Sorun yok	56	73.68	
	Toplam Frekans	76		
	Mesleki Gelişimle İlgili Güçlükler	Hizmet içi eğitim yetersizliği, yeni gelişmeleri takipte ya da ulaşmada sorun	25	31.65
		Pdr ile ilgili çalışmaların ve lisans eğitiminin yetersiz olması	9	11.39
RAM ve MEB'in desteklememesi, materyal yetersizliği		3	3.80	
Üniversitenin PDR bölümünün rehber öğretmenlerle bağlantısının olmaması		1	1.27	
Meslek elemanlarının branşta zümre yoktur tepkisi		1	1.27	
Meslektaşların kendini geliştirmeye ihtiyacının olmadığını düşünmesi		1	1.27	
Sorun yok		39	49.37	
Toplam Frekans		79		
AR-GE Çalışmaları ile İlgili Güçlükler		AR-GE çalışmalarına katılmama	6	8.11
		RAM'lardaki çalışmaların yetersizliği çalışmaların sembolik yapılması	4	5.41
	Maddi destek bulamama	4	5.41	
	Öğretmenlerin ilgisizliği, zaman ve motivasyon eksikliği	2	2.70	
	Yakınlarda üniversite olmaması	2	2.70	
	Merkez okul olmaması	1	1.35	
	Sorun yok	55	74.32	
	Toplam Frekans	74		
	Şiddetin Önlemesi ve Azaltılması Eylem Planı Hazırlama ve Uygulamada Karşılaşılan Güçlükler	Uygulamanın zor olması, uygulamada rehber öğretmenin yalnız bırakılması	10	11.63
		Bazı öğretmenlerin ve çevrenin azaltılabileceğine inanmaması	4	4.65
Planın çok genel hatlarıyla hazırlanması		4	4.65	
Velilerin öğrencileri şiddete yönlendirmesi, veli desteği olmaması		6	6.98	
Çözüm üretmeme ve iş birliği içindeki kişilerin umursamaz tavırları		4	4.65	
Okul idaresi problemlili ve sürece dahil olmak istememesi		4	4.65	
Veli, öğretmen uygulamalarında ve akran zorbalığında verimsiz		3	3.49	
Okul çevresine göre eylem planı hazırlanmaması		2	2.33	
Velilerin öğrencileri şiddete yönlendirmesi		2	2.33	
Şiddeti önleme ekibinin düzenli çalışmaması ve uygulamadaki ciddiyetsizlik		2	2.33	

	Şiddet eğilimi olan çocuklar için sunum ve çalışmalar yapma	1	1.16	
	Konu hakkında yeterli bilginin olmaması	1	1.16	
	Ders saati dışında verimli olmaması	1	1.16	
	Sorun yok	42	48.84	
	Toplam Frekans	86		
Uyusturucu ve Bağımlılıkla Mücadele Eylem Planı Hazırlama ve Uygulama ile İlgili Güçlükler	Seminer ve broşür dışına çıkılmaması	3	3.80	
	İş birliği içindeki kişilerin umursamaz tavırları	4	5.06	
	Uygulamadaki yetersizlik ve önleme konusunda yeterli eğitimin olmaması	4	5.06	
	Ders saati dışında verimli olmaması	2	2.53	
	Yetkililere yapılan müracaata ilgisiz kalınması	2	2.53	
	Bağımlılıkla mücadele kurslarının etkili olmaması ve ne yapacağını bilememe	4	5.06	
	Plan hazırlamama ve plan varsa dahi uygun eğitim çalışmaları yapmama	4	5.06	
	Veli ve öğretmenlere verimli	3	3.80	
	Toplu olarak anlatılmasının merak ve ilgi uyandırması	1	1.27	
	Sorun yok	52	65.82	
	Toplam Frekans	79		
Fiziksel Mekân ve Araç-Gereç Temini ile İlgili Güçlükler	Fiziksel koşulların yeterli düzeyde olmaması	17	20.00	
	İdarenin araç-gereç desteğini vermemesi	7	8.24	
	Seminerler ve bireysel ve grup çalışmaları için bağımsız oda olmaması	11	12.94	
	Odanın idareyle yan yana olması ve idari oda gibi gözükmemesi	3	3.53	
	Sınıflarda akıllı tahtanın olmaması	1	1.18	
	Yaşanan sıkıntıları MEB'in çözmemesi	1	1.18	
	Sorun yok	45	52.94	
		Toplam Frekans	85	
	Karşılaşılan diğer güçlükler	Rehberlik saatinin olmaması	1	1.35
		Sınıf rehber öğretmenlerinin olumsuz bakış açısı	1	1.35
İş gücü açısından motivasyon kaybı		1	1.35	
BEP konusunda rehber öğretmenlere yeterli eğitim verilmemesi		1	1.35	
Hiç kimsenin hatalarını görme eğiliminde olmaması		1	1.35	
Hizmet içi eğitim yetersizliği		1	1.35	
Rehberlik çalışmalarının kapsamının çok geniş olması		1	1.35	
Mesleğin ülkede kabul görmemesi		1	1.35	
Sorun Yok		66	89.19	
		Toplam Frekans	74	

Okul psikolojik danışmanlarının yaşadıkları güçlükler öğretmenlerin uygulamada isteksiz olmaları (16), okul çalışanlarının işbirliği yapmaması, sorumluluk almaması (27), okulda psikolojik danışma yapılmasının zor olması (28), ders dışı zamanı alma, ortamın uygun olmaması, Rehberlik ve Araştırma Merkezin'e (RAM) ve d tora yönlendirmede velinin tereddüt etmesi ve kabul etmemesi (15), akran eğitimini hiç uygulamama (3), öğretmenlerin bireysel eğitim planı hazırlamada isteksizliği (3), öğretmenlerin rehberliğe bakış açısı, yöneticilerin PDR hizmetlerini ciddiye almaması (8), hizmet içi eğitim yetersizliği (25) yeni gelişmeleri takipte ya da ulaşmada sorun, ar-ge çalışmalarına katılmama (6), şiddetle ilgili uygulamaların zor olması ve uygulamada okul psikolojik danışmanlarının yalnız bırakılması (10), iş birliği içindeki kişilerin umursamaz

tavırları (4), ve fiziksel koşulların yeterli düzeyde olmaması (17), psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde karşılaşılan uygulama güçlükleri olarak belirtilmiştir. Verilen yanıtlara ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

“Derse giren öğretmenlerin yapılacak faaliyetler için sınıf öğretmenin işi değil, bu iş özel eğitimcinin işi, bu rehber öğretmenin işi... gibi ifadeler kullanması”

“Önceden rehberlik mi vardı diye düşünülmesi”

“Öğretmen ve idareciler rehberlik hizmetleri ile ilgili sorumluluk almıyor”

“Rehber öğretmenlerin gelişimini sağlayacak hizmet içi eğitimler yapılmıyor”

“Kimse hatasını görmüyor”

“Rehber öğretmenler ar-ge çalışmalarına katılmak istemiyor”

“Okullar psikolojik danışma yapmak için uygun ortamlar değil” gibi ifadelerle katılımcılar yaşadığı zorlukları dile getirmiştir. Araştırma verilerindeki ifadelerle bakıldığında hizmetlere olumsuz bir bakış açısının olduğu ve de rehberlik hizmetlerinin yükünün okul rehber öğretmenine verilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde ilgili kişilerle yaşadıkları güçlüklerle ilişkin bulgular.

Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde ilgili kişilerle yaşadıkları güçlüklerle ilişkin görüşme formundan elde edilen cevapların frekans dağılımı Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Okul Psikolojik Danışmanlarının Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde İlgili Kişilerle Yaşadıkları Güçlükler

	Karşılaşılan güçlükler	f	%
Okul Müdürü İle İlgili Güçlükler	Görev tanımını bilmeme, idari iş yaptırma, donanımlı olmama	16	16,84
	Somut değişiklik bekleme,	8	8,42
	Rehberlik anlayışının olmayışı, etkinliklere izin vermeme,	10	10,53
	İşlere müdahale etme, her şeyi kendilerinin bildiğini sanmaları	8	8,42
	İdarenin destek vermemesi, yapılan çalışmaları hep eleştirme	6	6,32
	Bazı öğrencilere önyargılı olmaları	3	3,16
	Oda, araç-gereç temininde sıkıntı	2	2,11
	Öğrenci kişilik hizmetlerinin psikolojik danışmanın üzerine bırakılması	2	2,11
	Görevlendirme verildiği için sorun çıkarma	1	1,05
	BEP ve rehberlik yürütme kurullarını ciddiyetle takip etmeme	1	1,05
	Kendi kafalarındaki profile uyum sağlanmasını bekleme	1	1,05
	Mobing uygulaması	1	1,05
	Sorun yok	36	37,89
	Toplam Frekans	95	
Veli İle İlgili Güçlükler	Okula gelmeme	18	16,07
	İlgisizlik, tutarsız olma, değişime kapalı olma, iletişim kuramama	28	25,00
	Yaptıkları hataları kabul etmeme	9	8,04

	İşbirliği yapmama, söylenenlerin önemsememe, kendi bildiğini yapma	14	12,50
	Rehber öğretmen her şeyi düzeltmesini bekleme	8	7,14
	Aşırı hassasiyet	3	2,68
	Eğitim seviyesinin düşük olması	3	2,68
	Rehberlik servisinden istifade edememe	2	1,79
	Okulla ilgili bilgi sahibi olmamaları	2	1,79
	Olumlu çalışmaları görmeme	1	0,89
	Toplumdaki öğretmen saygınlığının azalması	1	0,89
	Seminer salonunun olmaması	1	0,89
	Okuldaki olay ve davranışlar	1	0,89
	Veliyle iletişimin iyi olmaması	1	0,89
	Sorun yok	20	17,86
	Toplam Frekans	112	
	Çalışmalara katılmada isteksizlik, rehberlik etkinliklerini uygulamama,	34	30,63
	Rehberlikle ilgili yeterli algının oluşmaması	10	9,01
	İletişimde bariyer oluşturma, işbirliği yapmama	9	8,11
	Rehberliğe önyargılı olmaları, rehber öğretmene ön yargı, direnç	7	6,31
	Her şeyi rehber öğretmenden bekleme	6	5,41
	BEP yapmak istememe	6	5,41
Sınıf Rehber Öğretmeni İle İlgili Güçlükler	Rehberlik servisinden nasıl yararlanacağını bilmeme	5	4,50
	Çalışmaları yeterli bulmama, eleştirme ve her şeyi ben yaparım tavrı	5	4,50
	Sınıf rehberliği konusunda yetersiz olma	3	2,70
	Rehberliğin önemini kavrayamama, rehberlik servisine güven sorunu	2	1,80
	Veli ile iletişime geçmeme	1	0,90
	Öğretmenlerin üzerindeki beklenti	1	0,90
	Öğrencilerini tanınamaması, öğrencilerden düşük beklenti	2	1,80
	Sorun yok	17	15,32
	Toplam Frekans	111	

İdarecilerle ilgili görev tanımını bilmeme, idari iş yaptırma, donanımlı olmama (16), rehberlik anlayışının olmayışı, etkinliklere izin vermeme, (10); velilerle ilgili okula gelmeme (18), ilgisizlik, tutarsız olma, değişime kapalı olma, iletişim kuramama (28), işbirliğine yönelmemeleri, söylenenlerin önemsenmemesi, kendi bildiğini yapma (14); sınıf rehber öğretmeniyle ilgili olarak da çalışmalara katılmada isteksizlik ve rehberlik etkinliklerini uygulamama (34) en çok ifade edilen güçlük olarak belirtilmiştir. Verilen yanıtlara ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

“Rehber öğretmen boş ve idareye yardım edebilir diye düşünülmesi”

“Velinin okula gelse ne değişecek demesi”

“Derse giren öğretmenlerin yapılacak faaliyetler için, bu benim işim mi gibi ifadeler kullanması”

“Ders öğretmenlerinin rehber öğretmen ne yapacak ben bu işleri yaparsam diye düşünmeleri”

“Velinin ben onun iyiliği için yaptım bu yanlış değil gibi söylemleri”

“Ders öğretmenlerinin rehberlik saatinde eksik konuları yetiştiriyorum demesi”

“Diğer eğitim çalışanlarının ve velilerin rehber öğretmen halletsin beklentisi” gibi ifadelerle katılımcılar yaşadığı zorlukları dile getirmiştir. Araştırmadaki sorun ifadelerinden okul psikolojik danışmanlarının yalnızlaştırıldığı açık bir şekilde görülmektedir.

Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin denetiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular

Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin denetiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin cevapların frekans dağılımı Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

Okul Psikolojik Danışmanlarının Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Denetiminde Karşılaştıkları Sorunlar

Karşılaşılan güçlükler	f	%
Denetleyen kişinin alanla ilgili bilgi eksikliği	16	18,18
Olaya evrak işi olarak bakılması	12	13,64
Denetimi yapan kişinin belirli konuya takılıp kalmaları	4	4,55
Rehberlikten beklentinin çok yüksek olması	2	2,27
Denetçinin önyargılı olması	2	2,27
Psikolojik ezme yöntemi kullanılması	2	2,27
BEP hazırlamada rehber öğretmeni sorumlu tutma	2	2,27
İdarenin görev tanımını bilmemesi	1	1,14
Öğretmenlerin çalışmaları işlevsiz yürütmesi	1	1,14
İş birliği yapmama	1	1,14
Denetimin çok uzun sürmesi	1	1,14
Eski usul denetim yapma	1	1,14
Sorun yok	43	48,86
Toplam Frekans	88	

Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin denetiminde karşılaştıkları en yoğun sorun denetleyen kişinin alanla ilgili bilgi eksikliği (16) ve olaya evrak işi olarak bakması (12) olarak belirtilmiştir (Tablo 4). Verilen yanıtlara ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

“Müfettişler işleyişi tam bilmiyor”

“Rehber öğretmen varsa neden sorun çıkıyor denilmesi”

“Müfettişlerin evraklar tam mı, raporlar tamamsa sorun yok şeklindeki bakış açısına sahip olması”

“Bep dosyalarını uzman olarak rehber öğretmen yapmalı diye düşünülmesi” gibi ifadelerle katılımcılar yaşadığı zorlukları dile getirmiştir. Burada ise denetimcilerin alan denetimi ile ilgili yeterli olmadıkları ve de yapıcı bir denetim yapamadıkları görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada Malatya ilinde bulunan okul psikolojik danışmanlarının mesleklerini icra ederken yaşadıkları güçlükler belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada en sık yaşanan güçlükler, okul çalışanlarının işbirliği yapmaması ve sorumluluk almaması, etkinlikleri uygulamama, öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamada isteksizliği, öğretmenlerin rehberliğe bakış açısı, yöneticilerin PDR hizmetlerini ciddiye almaması, öğretmenlerin uygulamada isteksiz olmaları, uygulamada okul psikolojik danışmanlarının yalnız bırakılması, iş birliği içindeki kişilerin umursamaz tavırları, görev tanımını bilmeme ve idari görevlere ilişkin talepler şeklindedir. Hamamcı ve diğ. (2004) ile Özer (1998)'in araştırma bulguları da bu çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Yine Hatunoğlu (2006) 'nın çalışmasında rehberlik hizmetlerine özgü donanım yetersizliği, idareciler ile sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerine karşı olumsuz bakış açısı, idarecilerin okul psikolojik danışmanlarını alanları dışındaki işleri de yapmalarını beklemeleri, rehberlik ders saatinin haftada 1 saatle sınırlandırılması (Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 7/9/2012 tarih ve 3617 sayılı yazısında talim terbiye kurulunun 25.06.2012 tarih ve 69 sayılı yazısı ilgi gösterilip ilk ve ortaokullarda haftalık ders çizelgesinde rehberlik saatine yer verilmediği belirtilerek rehberlik saati uygulamadan kaldırılmıştır ve sadece 8. sınıflara yönelik Kariyer Planlama ve Rehberlik dersi uygulanmaktadır) gibi bulgulara ulaşılmıştır.

Bu gibi sorun alanlarının mevcut olması psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini uygulamakla sorumlu kişilerin tutumlarıyla ilişkilendirilebilir. Bu nedenle okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve öğrenciler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri konusunda daha fazla bilgilendirilebilir. Üniversitelerin lisans eğitiminde okutulan rehberlik derslerinin içerikleri daha uygulamaya dönük olarak düzenlenebilir. Ayrıca okullarda öğretim yılı başındaki öğretmenler kurulu toplantısında, veli toplantılarında ve sınıflara girip rehberlik hizmetlerinin işlevsel yönleri üzerinde durularak insanların daha somut bilgilerle bu hizmetleri tanınması sağlanabilir. Psikolojik danışmanların bu sorunlarının çözüme yönelik üniversiteler uygulama derslerini artırarak, MEB hizmet içi eğitim vererek, konu ile ilgili afiş, bilgilendirme, kamu spotu yoluyla bilinçlendirme yaparak gerekli tedbirleri alabilir.

Okulda psikolojik danışma yapılmasının zor olması, yapılan faaliyetlerin ders dışı zamanı alması, ortamın (fiziksel koşullar) uygun olmaması ve uygulamanın zor olması okul psikolojik danışmanlarınca ifade edilen araştırmadaki en göze çarpan bulgulardır. Ayrıca idarecilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleriyle ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaması, sınıf rehber öğretmenin çalışmalara katılmada isteksizliği, rehberlik etkinliklerini uygulamaması ve ilgisizliği bu araştırmanın diğer bulgularıdır. Bu bulgular Tuzgöl-Dost ve Keklik (2012)' in eğitimcilerin önyargılı tutumu, bilgi ve işbirliği eksikliği ile görev tanımının net olmaması, öğrenci sayısının fazlalığı, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetinin iyi tanınmaması, uygulama yetersizliğinin olması bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu güçlükler de rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin okullar adına çeşitli konularda planlama yapan ve karar alan yetkili birimlerce ve okul psikolojik danışmanı dışındaki hizmet veren kişilerce tam olarak anlaşılmasından kaynaklanmaktadır. Bu veriler psikolojik danışmanların uygulamadaki

zorlanma sebepleri olarak belirtildiğinden psikolojik danışmaların sorunlarına yönelik üniversitelerdeki ders içerikleri düzenlenebilir. Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre uygulama eğitimlerinin içeriği yeniden gözden geçirilebilir. Eksiklikler hizmet içi eğitimle giderilmeye çalışılabilir. Ayrıca yetkili makamlar okullarla ilgili her türlü planlamalarını psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini de düşünerek yapmalıdırlar.

Bu çalışmada RAM'a ve doktora yönlendirmede velinin tereddüt etmesi ve kabul etmemesi, velinin okula gelmemesi, velinin ilgisizliği, velinin tutarsızlığı, velinin değişime kapalı olması, velinin iletişim kuramaması gibi velinin olumsuz tutumunu tanımlayan bulgular elde edilmiştir. Hatunoğlu (2006) ve Kepçeoğlu (1997) çalışmalarında bu çalışmaya paralel olarak velinin rehberlik servisiyle ilgili olumsuz tutumu öğrenciyi servisten uzak tutmakta, sağlıklı ve gönüllülüğe dayanan bir iletişim kurulmasına engel olduğunu belirtmektedirler. Bu durum da okul psikolojik danışmanlarının etkili ve verimli çalışmasında dikkat edilmesi gereken bir durum olarak kendini göstermektedir. Buradaki sorun bu hizmetlerle ilgili bilinç ve farkındalığın yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Etkili ve verimli bir çalışma ortamının sağlanması için öğrenci velisinin ve diğer bireylerin olumlu katkısı ve desteği çok önemlidir. Çünkü bir iş ve işi yapan bireyin konumu ne kadar önemsenirse işten elde edilecek verim de o kadar artar. Okul ve bakanlık olarak bilinçlendirme çalışmaları yapılması faydalı olacaktır.

Bu araştırmadaki denetleyen kişinin alanla ilgili bilgi eksikliği ve diğer olumsuz tutumları içeren bulgular ile Akten (2007)'in ifade ettiği denetim elemanlarının rehberlik anlayışına sahip olmaması nedeni ile okul psikolojik danışmanlarının tükenmişlik duygusu yaşamaları paralel bulgular olarak dikkat çekmektedir. Alanı tanıyan meslek elemanlarınca denetimlerin yapılması denetimleri daha işlevsel ve daha yapıcı bir hale dönüştürecektir. Hizmet içi eğitim yetersizliği, yeni gelişmeleri takipte ya da ulaşımda sorun, ar-ge çalışmalarına katılmama da diğer çalışmalarda rastlanmayan bulgular olarak saptanmıştır. Bu konuda psikolojik danışmanlarla yapılan görüşmelerde birbirine yakın bulgular elde edildiği görülmektedir. Bu çalışma ve alan yazındaki diğer çalışmaların bulguları birlikte değerlendirildiğinde psikolojik danışmanların sorunları ortak bir pencereden algıladıkları söylenebilir. Benzer sonuçların elde edildiği bu konuda yasal makamlar ve uygulama birimleri olan okullar bu araştırmadaki sorun alanlarını ve bu sorunlara yönelik yukarıdaki önerileri de dikkate alarak uygulamalarına daha işlevsel çözümler üretebilirler.

Ayrıca yapılan bu çalışmada kendini psikolojik danışman olarak tanımlayanların % 8,3'ü kendini rehber öğretmen olarak tanımlayanların % 29,7'si psikoloji, sosyoloji, felsefe mezunudur. Bu bulgu alan dışı meslek elemanlarının kendilerini yaptıkları işe göre subjektif olarak sınıflandırdıklarını göstermektedir. Bu çalışma Doğu Anadolu Bölgesinde çalışan okul psikolojik danışmanlarının görüşleri ve kullanılan görüşme formundaki sorularla sınırlıdır. Farklı bölgelerde farklı gruplarla çalışmalar yapılarak bu araştırmaların yinelenmesi faydalı olacaktır.

Kaynakça

- Akboy, R. ve İkiz, F. E. (2007). *Psikolojik danışma ve rehberlikte çağdaş bir anlayış-yaşam boyunca yaşamla iç içe*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Akman, Y. (1992). İlköğretimde rehberliğin yeri ve önemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 317-320.
- American School Counselor Association (2004). *ASCA National Standards for Students*. Alexandria, VA: Author.
- Çil, İ., Tokat, M. A., Türkan, Y. S., Doğan, N. (2014). Temel eğitim kurumlarında e-rehberlik ve danışmanlık karar destek sistemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 34-56.
- Gündüz, B. (2012). Okul psikolojik danışmanlarında yetkinlik inancı ve tükenmişlik. *Kuram ve uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1749-1767.
- Hamamcı, Z., Murat, M. ve Çoban, A.E. (2004). Gaziantep'teki okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki sorunlarının incelenmesi. *13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Hatunoğlu, Y., & Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 333-338.
- Karataş, Z. ve Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Kepçeoğlu, M. (1997). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Başak Ofset.
- Korkut-Owen, F. (2007). *Psikolojik danışma alanında meslekleşme ve psikolojik danışman eğitimi: ABD, Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye'deki Durum*. D. Owen, F. Korkut-Owen, R. Özyürek (Eds.), *Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik: Meslekleşme Sürecindeki İlerlemeler*. Ankara: Nobel.
- M.E.B. (2001). *Tebliğler Dergisi*, Sayı: 2524,05. <http://yayim.meb.gov.tr>. Ankara.
- Meriam , S.B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, (Çev. Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- Myrick. R.D. (1997). *Developmental guidance and counseling: A practical approach (3 th ed.)* Minneapolis, MN: Educational Media Corporation.

Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği, 10 Kasım 2017 Cuma, Resmî Gazete Sayı: 30236, web:https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/10113305_yeni_rehbrlk_yon.pdf Ankara

Nazlı, S. (2014). *Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 8/9/2012 tarih ve 3617 sayılı yazısı

Özer, R. (1998). *Rehber öğretmenlerde tükenmişlik düzeyi, nedenleri ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Özoğlu, Ç. (2007). *Eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik (3. Baskı)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.

Tan, H. (2000). *Psikolojik danışma ve rehberlik: teori ve uygulama. Öğretmen kitapları dizisi*. İstanbul: M.E.B. Yayınları.

Tan, H. (, 1992) *Psikolojik yardım ilişkileri: danışma ve psikoterapi*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

Tuzgöl-Dost, M. ve Keklik, İ. (2012). Alanda çalışanların gözünden psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 389-407

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, (2011). *Psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışanlar için etik kurallar (8. Baskı)*.Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Psychological counseling and guidance is an integral part of modern education and and therefore, the school is obliged to organize this service. In their schools of study, students can acquire new things from a new perspective by telling trustworthy person about their problems. Psychological counselors face with many different problems in schools. The most common of these difficulties are; psychological counselors are not able to find sufficient support from teachers and school managers, the role complexity arising from the lack of clarity of job descriptions, the difficulty of psychological counselors to work outside their duties, and the lack of equipment and tools needed. When the relevant literature is examined, the prejudiced attitudes of the educators, lack of knowledge and cooperation and lack of clarity of duty, excessive number of students, poor recognition of psychological counseling and guidance services; counselors feel insufficient in

psychological counseling, special education, clinical (special situations), examination / preference counseling, psychological tests and working with primary school children; Situations such as internship, supervision and inadequate practice during university education are expressed as the reasons for the difficulties encountered by school psychologists. Identification of the problems experienced during implementation is very important for the healthy execution of psychological counseling services.

Purpose

The purpose of this study is to identify the problems of school psychological counselors and to contribute to the more functional work of psychological counseling and guidance services. It also contributes to the more satisfying work of professional staff.

Method

This study is the difficulties faced by school counselors as a result of consultations with members of the profession, in order to determine a qualitative study is prepared according to the answers received. The study group consists of 74 school counselors in the province of Malatya. 52 people (70.3%) were female and 20 people (27%) were male. 2 people did not specify their gender. The difficulties to determine “The Challenges Of School Counselors In Relation To The Interview Form” and “Personal Information Form” was used.

Findings, Discussion, Conclusion, Recommendations

According to the frequency distribution averages in the tables, the most difficult is the cooperation with the people. The second difficulty relates to auditors. The least obvious difficulty is determined in relation to the conduct of services. The biggest difficulties that school counselor have experienced are:

1. Teachers are not willing to cooperate in the practice,
2. The school staff do not cooperate and take responsibility,
3. The school psychological counseling is difficult
4. Taking extracurricular time for activities
5. The environment is not suitable
6. Parents hesitate and refuse to direct to the guidance and counseling center and the doctor
7. Not applying peer education
8. The reluctance of teachers to prepare an individual education plan
9. Negative view of teachers on guidance
10. School administration services do not get serious
11. Inadequate in-service training
12. New developments follow-up problem, not participating in research activities
12. Violence-related practices are difficult and school psychological counselors are left alone in practice and inadequate physical conditions.

The difficulties arising from the administrators are:

1. Not knowing the job description
2. Administrative work to get done, being inadequate
3. Lack of understanding of guidance, disallow activities, unconsciousness.

Difficulties with parents:

1. Not coming to the school
2. To be inconsistent and to be closed to change, unable to communicate
3. Not to cooperate, to ignore what is said.

Regarding to the class guide teacher:

1. It was stated as the most expressed difficulty not to apply reluctance and guidance activities to participate.

It is stated, the most intensive problems faced by school counselor in the control of psychological counseling and guidance services are inspectors' lack of knowledge on field and seeing as a paperwork. The data obtained from this study can be developed solutions about problems of counselors and informative training can be given to administrators, teachers, parents and students. In addition, course content in universities can be edited to address the problems of psychological counselors, and deficiencies can be addressed through in-service training. It was determined that the findings were close to each other in interviews with psychological consultants. When the data of our work and parallel studies are evaluated together, it is observed that the problems of psychological counselors are similar. 8,3% of those who expressed themselves as psychological counselors in this study; 29,7% of those who express themselves as mentor teachers are graduated from psychology, sociology and philosophy. This finding suggests that out of field professionals classify themselves subjectively. This study is limited to the opinions of school counselors working in the Eastern Anatolia Region and the questions on the interview form used.